

Ngày nay, điện thoại (e-mail) đã trở thành một phần không thể thiếu trong việc trao đổi thông tin và liên lạc với nhau. Đa số người Việt hiện nay (ngoài 40 tuổi) đều có xu hướng thích trao đổi điện thoại bằng Việt ngữ vì nhu cầu lý do trong đó có 1 lý do rất thú vị: Việt ngữ thì ai cũng hiểu được, là Việt ngữ Anh mà ông bạn sử dụng quốc gia không dùng tiếng Anh thì cũng hiểu biết. Rất may chữ "Quốc ngữ" của chúng ta nằm trong hệ Latin chữ nên chúng ta còn xử dụng chữ Nôm thì có là vẫn được hiểu và Việt còn phức tạp hơn nữa.

Chuyển từ Việt và đặc biệt là Việt đã trở thành vấn đề nan giải khi chúng ta có nhu cầu cách Việt khác nhau. Các nhà thiết kế phần mềm đã cung cấp miễn phí cho các "bộ gõ" Việt ngữ; và do "Trăm hoa đua nở" nên hiện nay không có một bộ gõ tiêu chuẩn nào. Thêm vào đó, các

bộ gõ

(nhu cầu) và nhất là người Việt, dùng

cách gõ

(input method) và

bộ mã

(encoding method) khác nhau nên có tên mã khác nhau hay hiện nay người Việt thích dùng chữ Phạn, thậm chí có người thậm chí "lãng quẳng" đem xóa (delete) hết chữ ngữ mã ra rồi có con "vai-rút" nằm trong đó thì sao.

Để vậy, các nhu cầu điện thoại (agents) là chúng ta giúp gì thêm, đôi khi còn phá bình. Trong phạm vi bài viết này, người Việt xin đưa ra cách để điện thoại Việt ngữ khi dùng các loại hộp thư (account) thông dụng nhất hiện nay là Hotmail, Yahoo và Gmail. Bài viết này cũng xin giới thiệu trong các điện thoại agents thông dụng là Outlook, Outlook Express và Webmail (dùng web browser để logon vào hộp thư của mình).

1. **Dùng Outlook và Outlook Express:** Lúc gần đây Microsoft đã "làm" cho Outlook Express (OLE) càng ngày càng giống Outlook (OL). OLE đi chung với Windows và OL đi chung với bộ Office. Hiện nay các máy có Office sẽ có cả OL và OLE. Tuy nhiên bản (version) của các nhu cầu chính mà chúng ta có các bản OLE hoặc OL khác nhau.

Phải nói là từ OL1997 Microsoft đã dự định Unicode nhưng từ OL2000 người dùng không phải setup gì thêm vì OL hỗ trợ Unicode rất tốt. Chúng ta chỉ gặp trở ngại khi người dùng các phần mềm bit mà máy của chúng ta không có. Nếu gặp trở ngại khi đặc biệt Việt, xin setup giúp người Việt như sau:

2. Trong phần **Options>Mail-Format>phông** chúng ta chỉ dùng các Unicode

phông c a Microsoft cho Windows 98SE tr v sau. Đó là Verdana, Courier New, Times New Romans, Arial, Helvetica và Tahoma.

Xin ghi chú n i đây: v i máy tính ì nhà, chúng ta có th setup OL và OLE đ x đ ng nhi u h p th khác nhau.

3. **Dùng webmail (t các browsers):** Ng i vi t th ng x đ ng IE6, IE7B2P và Firefox (t ng t Mozilla). Trong bài vi t này xin ch đ c p hai lo i browsers là IE6 và Firefox vì chúng khá thông đ ng hi n nay. Ng i vi t s c p nh t bài này v i Netscape (cũng có ngu n t Mozilla) sau. Xin chú thích thêm là IE7 đã có nhi u c i ti n trong vi c hi n th Unicode, ng i vi t có vi t bài so sánh IE7 và Firefox và đã post [đ acirc;y](#)

Cũng xin th a thêm là có r t nhi u lo i webmail xu t phát riêng t nh ng ISP. Ng i vi t không th li t kê h t và th đ c nên trong ph m vi bài này ng i vi t ch xin đ c p đ n 3 lo i r t thông đ ng là Hotmail, Yahoo và Google (Gmail).

a. **Hotmail:** H n m t năm tr c đây, Microsoft không h nghĩ đ n chuy n "improve" web-based Hotmail vì h đã có hai s n ph m là OL và OLE. Nh ng khi th y đa s khách hàng dùng web và đ c nh tranh v i Yahoo cùng Gmail, Microsoft đã phát tri n Hotmail m t chút. Thú th t là ng i vi t dùng h p th Hotmail hàng ngày nh ng ch dùng qua OL, ho ho n l m m i dùng tr c ti p vì 1 lý do r t đ n gi n là các đ a ch đ u n m trong OL.

Hai hình trên cho th y UTF-8 hi n th đ ng b n g i đi.

T u chung thì đ a trên browser, đ c bi t là IE, nên vi c setup Hotmail không là v n đ vì nh t c , nh t đ ng đ u theo browser

b. **Yahoo:** K t tháng 6 năm 2005, Yahoo b t đ u h tr Unicode và đ ng b t đ u cho phép dùng đ ng Rich Text Format (RTF) đ g i đi n th . V i nh ng c i ti n này Yahoo đã

giúp ng i x d ng Internet c các qu c gia không dùng Anh ng r t nhi u.

Thông th ng, v i c IE và Firefox, chúng ta có th dùng 1 trong các encoding sau đ đ c ch Vi t. Đ u này có th áp d ng v i h u h t các trang Vi t ng - dĩ nhiên lúc nào cũng có ngo i l m t khi các trang đó không dùng đúng meta ho c dùng ph ng đ c bi t ho c c hai

Trên đây là cách ch n encoding c a IE. Chúng ta cũng nên ch n "Auto Select".

Theo nh n xét riêng, Firefox hi n th Unicode ch Vi t t t h n IE r t nhi u, đ c bi t là x d ng trên các Đ n Đ n lo i <http://groups.yahoo.com/group/> hay các Bulletin board d ng s n (không cài Java ho c nhu li u thêm). Xin đ c thêm nh n xét c a ng i vi t trong m t bài vi t khác [t i đ acirc;y](#)

G n đây, Yahoo c i ti n d ch v đã "đ " ra m t v n đ m i khi n r t nhi u ng i b đ c ch Vi t ô vu ng. Đ kh c ph c tình tr ng này, chúng ta c n setup l i IE (IE6-SP1 hay th p h n) Options nh sau:

1. Click **Tools**
2. Click **Internet Options**
3. Click **Accessibility**
4. Check ô/box **Ignore font styles specified on Web pages**
5. Click **OK**

6. Click **OK**.

7. Khi mới ra Yahoo Beta, mới lên chuyển encoding trong lúc đang viết thư (Compose) Yahoo buộc chúng ta phải khởi động lại Browser. Người viết không rõ bắt đầu từ lúc nào, chủ yếu khoảng đầu tháng 8 năm 2006 Yahoo Beta đã cập nhật chuyển này: cho chuyển Encoding ngay trong lúc viết. Có thể nói đây là điều "đáng giá" nhất Yahoo đưa cho người dùng.

Gmail: Gmail mới xuất hiện không lâu nhưng đã có nhiều người xem do ngay từ lúc đầu Gmail đã cho khách hàng chọn hỗ trợ thuật toán (so với Yahoo và Hotmail lúc đó). Hiện nay dù chọn bản Beta, Gmail đã hỗ trợ Unicode rất khá đẹp và dễ nhìn thế giới Việt. Đây là 1 ví dụ, người viết dùng OL2003 với chế độ Việt 100% và dùng vài phong cách viết có thể trong máy gõ tiếng Việt (hình trên là hình gõ, hình dưới là hình nhận):

Bài viết xin được khiêm tốn gửi đến quý vị, được biết đến các bản đã góp phần nhiều trong việc trao đổi dễ dàng với người viết (và vì được thế không được nên chỉ còn cách viết ra đây). Tuy nhiên còn thiếu sót rất nhiều, mong được quý vị và các bản đóng góp thêm.